

**Onuncu Kalkınma Planı
(2014 - 2018)**

**REKABETÇİLİĞİ VE SOSYAL UYUMU
GELİŞTİREN KENTSEL DÖNÜŞÜM PROGRAMI
EYLEM PLANI**

**Koordinatör
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı**

Öncelikli Dönüşüm Programları, 16/02/2015 tarihli ve 2015/3 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararı ile istihsal olunmuş ve aynen iktibas edilmek suretiyle basılmıştır.

İÇİNDEKİLER

Kısaltmalar.....	ii
Giriş.....	iii
1. Programın Amacı ve Kapsamı.....	1
2. Programın Hedefi.....	1
3. Performans Göstergeleri.....	2
4. Koordinatör ve Sorumlu Kurum/Kuruluşlar.....	2
5. Eylem Planı.....	3

KISALTMALAR

Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
ASPB	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
ATHGM	Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇŞB	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
EN	European Norm
EPD	Environmental Product Declaration
GYODER	Gayrimenkul ve Gayrimenkul Yatırım Ortaklığı Derneği
Ha	Hektar
ISO	International Organization for Standardization
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KONUTDER	Konut Geliştiricileri ve Yatırımcıları Derneği
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
LCA	Life Cycle Assessment
SODES	Sosyal Destek Programı
SPK	Sermaye Piyasası Kurulu
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
SUKAP	Su Kanalizasyon ve Altyapı Projesi
SYDV	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
TOKİ	Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
TS	Turkish Standard
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
YMDS	Yapı Malzemeleri Denetim Sistemi

GİRİŞ

Cumhuriyetimizin 100. yıl ufkunu ortaya koyan 2023 vizyonu ve katılımcı bir yaklaşımla (7.200'ü yerelden, 10.000'i aşkın kişi ve kurum görüşü, 66 adet ÖİK) hazırlanan Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018) bu yüksek hedeflere ulaşmada çok önemli bir yol haritası sunmaktadır.

Türkiye ekonomisinin gelişmiş ülkelere yakınsama sürecinin hızlandırılması ve kalıcı bir şekilde yüksek gelirli ülkeler arasında yer alabilmesi için kalkınma çabalarının ekonomik ve sosyal alanda kapsamlı reform çalışmalarıyla desteklenmesi planlanmıştır. Bu çerçevede, Onuncu Kalkınma Planında daha önceki planlardan farklı olarak "Öncelikli Dönüşüm Programları" adıyla aşağıda listesi sunulan 25 adet özel uygulama programı oluşturulmuştur. Kalkınma Planında önceliklendirmenin de yapılabilmesine katkıda bulunan söz konusu programlar, Planın uygulanabilirliğini ve kalkınma çabalarının etkinliğini artırmak amacıyla yeni bir yaklaşım çerçevesinde hazırlanmıştır.

Hem 2023 vizyonu hem de Onuncu Kalkınma Planı hedeflerine ulaşabilmek açısından önem taşıyan temel sorun alanlarına yönelik olarak tasarlanan bu programlar; genellikle birden fazla bakanlığın sorumluluk alanına giren ve kurumlar arası etkin koordinasyon gerektiren kritik reform alanlarına yönelik olarak tasarlanmıştır. Sektörel ve sektörler arası bir yaklaşımla hazırlanan ve beş yıl içinde sonuçlandırılması öngörülen bu programların Plan hedeflerine ulaşılması yolunda ciddi katkısı olacaktır.

Tasarım sürecinde, Öncelikli Dönüşüm Programlarıyla Plan hedefleri ve politikaları arasında bağlantı kurulmuş, bu politikaların etkin bir şekilde hayata geçirilebilmesi için programların temel unsurları ortaya konulmuştur. Bu kapsamda, Öncelikli Dönüşüm Programları için ayrıntılı eylem planları hazırlanmış bulunmaktadır. Programlar, toplamda 116 bileşen ve 1248 eylem içeren bu eylem planları yoluyla hayata geçirilecektir. Bu süreçte, toplam 35 bakanlık ve kurum/kuruluş, program koordinatörü ve/veya bileşen sorumlusu olarak görev almaktadır.

Ekonomi Koordinasyon Kurulunda ilgili Bakanların katılımıyla gruplar halinde görüşülen bu özel programlar, 16 Şubat 2015 tarihli ve 2015/3 sayılı Yüksek Planlama Kurulu Kararıyla resmîyet kazanmış ve uygulama safhası başlamıştır.

Eylem planlarındaki eylemler, eylemden sorumlu kuruluşlar tarafından eylemle ilgili kuruluşlarla koordinasyon halinde uygulamaya geçirilecektir. Eylem Planlarının izleme ve değerlendirmesi Onuncu Kalkınma Planı dönemi sonuna kadar Eylem İzleme Sistemine üçer aylık bilgi girişleri ve yılda 2 kere hazırlanacak Öncelikli Dönüşüm Programı İzleme Raporlarıyla yapılacaktır.

Yüksek Planlama Kurulu, uygulama sonuçlarını da dikkate alarak eylem planlarının gerektiğinde revizyonunda yetkili olacaktır.

ÖNCELİKLİ DÖNÜŞÜM PROGRAMLARI LİSTESİ:

- 1- Üretimde Verimliliğin Artırılması Programı
- 2- İthalata Olan Bağımlılığın Azaltılması Programı
- 3- Yurtiçi Tasarrufların Artırılması ve İsrafın Önlenmesi Programı
- 4- İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Programı
- 5- Kamu Harcamalarının Rasyonelleştirilmesi Programı
- 6- Kamu Gelirlerinin Kalitesinin Artırılması Programı
- 7- İş ve Yatırım Ortamının Geliştirilmesi Programı
- 8- İşgücü Piyasasının Etkinleştirilmesi Programı
- 9- Kayıt Dışı Ekonominin Azaltılması Programı
- 10- İstatistiki Bilgi Altyapısını Geliştirme Programı
- 11- Öncelikli Teknoloji Alanlarında Ticarileştirme Programı
- 12- Kamu Alımları Yoluyla Teknoloji Geliştirme ve Yerli Üretim Programı
- 13- Yerli Kaynaklara Dayalı Enerji Üretim Programı
- 14- Enerji Verimliliğinin Geliştirilmesi Programı
- 15- Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı
- 16- Sağlık Endüstrilerinde Yapısal Dönüşüm Programı
- 17- Sağlık Turizminin Geliştirilmesi Programı
- 18- Taşımacılıktan Lojistiğe Dönüşüm Programı
- 19- Temel ve Mesleki Becerileri Geliştirme Programı
- 20- Nitelikli İnsan Gücü İçin Çekim Merkezi Programı
- 21- Sağlıklı Yaşam ve Hareketlilik Programı
- 22- Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı
- 23- Yerelde Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Programı
- 24- Rekabetçiliği ve Sosyal Uyumu Geliştiren Kentsel Dönüşüm Programı**
- 25- Kalkınma İçin Uluslararası İşbirliği Altyapısının Geliştirilmesi Programı

1. Programın Amacı ve Kapsamı

Türkiye nüfusunun yüzde 86,7'si kentlerde yaşamaktadır. Hızlı şehirleşme ve imarsız yapılaşma şehirlerde ekonomik ve sosyal problemlere sebep olmakta, yaşam kalitesini düşürmektedir. Altyapı, çevre ve güvenlik gibi alanlara ilişkin problemler işgücü ve üretim maliyetlerini artırarak şehirlerimizin rekabet gücünü olumsuz etkilemektedir.

Programın amacı, şehirlerimizin ekonomik, sosyal ve fiziki dezavantajlarını azaltarak rekabet gücünü ve yaşam kalitesini artırmaktır. Bu doğrultuda yapılacak harcama ve yatırımlar, makroekonomik dengeler ve kamu finansmanı ile uyumlu şekilde planlanarak hayata geçirilecektir.

Program kapsamında, kentsel dönüşümün yerli ve yenilikçi üretimi destekleyecek şekilde uygulanması, afet riskinin bertaraf edilmesi, şehirlerimizin marka değerlerine katkı sağlayarak iş ve yaşam koşulları açısından cazibesinin artırılması, uluslararası rekabet gücünü arttırmayı hedefleyen öncü projelerin hayata geçirilmesi, sosyal uyumun güçlendirilmesini destekleyen yaklaşımların benimsenmesi, kentsel çöküntü sürecine girmiş veya bu riski barındıran şehir merkezlerinin dönüşümle canlandırılması ve sağlıklı ve nitelikli konut sahipliğinin artırılması öngörülmektedir.

2. Programın Hedefi

- Alana göre farklılaşan yeni kentsel dönüşüm modellerinin geliştirilmesi
- Kentsel dönüşümün doğurduğu değer artışlarından kamuya kaynak sağlanması
- İnşaat sektöründe yeni ürün ve çözümlerin geliştirilmesi
- Konut üretiminde orta ve alt gelir gruplarına odaklanan modellerin geliştirilmesi
- Planlamada ve proje uygulamasında sosyal boyutun güçlendirilmesi
- Büyükşehirlerde sosyal uyumun kolaylaştırılması

3. Performans Göstergeleri

Gösterge Adı	Mevcut Durum ¹	2014	2015	2016	2017	2018
Dönüşüm sağlanacak toplam alan (ha)	6.305	7.162	11.500	14.000	16.000	18.500
Dönüşümden faydalanacak nüfus (kişi)	927.798	1.076.218	1.775.078	2.160.965	2.469.674	2.855.561
Dönüşüm alanlarında yapılan sosyal konut sayısı	18.686	24.331	26.800	31.200	35.600	40.000

(1) Aksi belirtilmedikçe 2013 yılı gerçekleşme rakamlarıdır.

4. Koordinatör ve Sorumlu Kurum/Kuruluşlar

Program Koordinatörü: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

1. Bileşen: Şehirlerin Rekabet Gücünün ve Yaşanabilirlik Seviyesinin Artırılması / Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
2. Bileşen: Kentsel Dönüşümde Yerli ve Yenilikçi Üretim Teşvik Edilmesi / Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
3. Bileşen: Kentsel Dönüşümün Finansmanının Kolaylaştırılması / Kalkınma Bakanlığı
4. Bileşen: Konut Sahipliğinin Artırılması / Toplu Konut İdaresi Başkanlığı
5. Bileşen: Büyükşehirlerde Sosyal Sorunların Yoğunlaştığı Alanlarda Uyumun Güçlendirilmesi / Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

5. Eylem Planı

Bileşen 1: Şehirlerin Rekabet Gücünün ve Yaşanabilirlik Seviyesinin Artırılması

Politika 1.1: Üretim ve ticaret mekânları için daha etkin yer seçimi; bu mekânların etkin kullanımı ile altyapıların yenilenmesi, geliştirilmesi veya taşınması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
1	Şehir merkezinde kalan KSS'ler taşınacak veya iyileştirilecektir.	Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel Yönetimler, Kalkınma Ajansları	Ocak 2015 - Aralık 2018	Küçük sanayi alanlarının kentsel dönüşüme konu edilerek şehir merkezinde kalanların taşınması veya daha sağlıklı hale getirilemelerine imkân vermek amacıyla ilgili kurumlara işbirliği yapılacaktır. Bu çerçevede talepte bulunan ve ilgili mevzuatlarla belirlenen şartları sağlayan KSS'lerin kredi ile desteklenmesi sağlanacaktır.
2	Dönüşüm alanlarında yenilenebilir enerji ve çevre dostu altyapı yatırımlarının yapılması teşvik edilecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Hazine Müsteşarlığı	Ocak 2016 - Aralık 2018	Toplu yapı yönetimleri, belediye şirketleri veya enerji şirketlerinin meskûn alanda biyokütle, biyogaz, çöp yakma, atık ısının farklı kentsel işlevler arasında pompalanmasına dönük yenilenebilir enerji yatırımlarını yapmaları için 6306 sayılı Kanun kapsamındaki faiz desteklerinin yanı sıra uygulanabilecek mali destek mekanizması geliştirilecektir.

Politika 1.2: Şehir merkezlerinin ve tarihi ve kültürel değere sahip alanların ihyası

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
3	Kentsel dönüşüm projeleri, şehirlerin tarihi, kültürel ve estetik değerleriyle uyumlu bir yaklaşımla gerçekleştirilecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TOKİ, Mahalli idareler	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Kent kimliğine ilişkin araştırmalar yapılacak ve bu araştırmalar doğrultusunda başta tarihi, kültürel ve estetik değer taşıyan kent merkezlerini canlandırma projelerinde kullanılmak üzere tasarım rehberleri hazırlanacaktır. Hazırlanacak tasarım rehberlerine uygun bir şekilde kentsel dönüşüm projeleri uygulanacak ve etkin takibi yapılacaktır.
4	Özel mülkiyette bulunan taşınmaz kültür varlıklarının onarımına ilişkin destekler etkinleştirilecektir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	İlgili Valilikler (il Kültür ve Turizm Müdürlükleri)	Ocak 2015 - Aralık 2018	<p>"Taşınmaz Kültür Varlıklarının Onarımına Yardım Sağlanmasına Dair Yönetmelik" gereğince; özel hukuka tabi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan tescilli taşınmazların korunması, bakım ve onarımı için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hibe mahiyetinde maddi ve teknik yardım sağlanmaktadır. Bu sistemin etkinliğinin artırılması için tedbirler geliştirilecektir</p>

5	<p>Özel mülkiyette bulunan tescilli taşınmaz kültür varlıklarının restorasyon sürecine ilişkin kredilendirme mekanizması iyileştirilecektir.</p>	TOKİ	İlgili yerel yönetimler, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> • Taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı ve restorasyonu işlemleri Kültür ve Turizm Bakanlığı ile TOKİ tarafından müştereken yürütülmektedir. Kullanılan kredinin teknik takibi Bakanlıkça, mali takibi ise TOKİ tarafından yapılmaktadır. • İş programının gecikmesine neden olan kredinin şahıslara ödenmesindeki aksaklıklar, özellikle büyük ölçekli restorasyonlar itibarıyla taşınmaz başına kullanılacak kredi miktarına ilişkin limitler gözden geçirilerek iyileştirilecektir.
6	<p>2863 sayılı Kanun kapsamında tescil yapılarak koruma altına alınan taşınmazların mülkiyet hakkı aktarımı konusunda araştırma ve mevzuat düzenlenmesi yapılacaktır.</p>	Kültür ve Turizm Bakanlığı	İlgili merkezi idareler	Ocak 2015 - Aralık 2016	<p>2863 sayılı Kanun kapsamında tescilli yapılarak koruma altına alınan taşınmazların mülkiyet haklarının kullanımına ve aktarımına ilişkin çözüm önerilerine yönelik ulusal ve uluslararası düzeyde araştırmalar ve çalışmalar yapılarak gerekli mevzuat çalışması gerçekleştirilecektir.</p>
7	<p>Afet riskine maruz kalan 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının tespitinin yapılarak öncelikli olarak korunması sağlanacaktır.</p>	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	İlgili merkezi idareler ve yerel yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2016	<p>Dönüşüm alanlarındaki taşınmaz kültür varlıklarının tespitinin ve tescilinin kısa sürede tamamlanması ve sürdürülebilir bir sistem geliştirilmesi için kalıcı çalışmalar yapılacaktır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tespit ile ilgili adımların atılmasını temin edecektir. Kültür ve Turizm Bakanlığı ise afet riski tespit edilen yapıların onarımını temin edecektir. Aynı alanlarda 2863 ve 6306 sayılı Kanun ile verilebilecek teşviklerin birlikte değerlendirilmesine çalışılacaktır.</p>

8	<p>Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi alan çalışmalarında afet içerisindedir. Kültür varlıklarının bulunması halinde işbirliği ve koordinasyon sağlanarak yapıların inşaat ve çevrelerinin açılması sağlanacaktır.</p>	<p>Vakıflar Genel Müdürlüğü</p>	<p>Çevre ve Şehircilik Bakanlığı</p>	<p>Ocak 2015 - Aralık 2018</p>	<p>Kamu bünyesindeki kültür varlıklarının onarımları bütçe nispetinde tedricen ele alınmaktadır. Özel sektör bünyesindeki kültür varlıkları ve özellikle sivil mimarlık örneklerinin korunma çalışmaları büyük oranda ekonomik yetersizliklerden dolayı aksadığından bunların afet riski taşımaları halinde 6306 sayılı Kanundan yararlanmaları bu alanda bir kaynak oluşmasına hizmet edecektir.</p>
9	<p>Tarihi doku ve kültürel mirasın korunması ve canlandırılmasına yönelik destek mekanizmaları geliştirilmesine dair çalışma yapılacaktır.</p>	<p>Çevre ve Şehircilik Bakanlığı</p>	<p>Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler</p>	<p>Ocak 2015 - Aralık 2018</p>	<p>Tarihi kent dokularının detaylı analizi yapılacaktır. Tarihi şehir merkezlerinin yeni fonksiyonlar yüklenerek yeniden canlandırılması amacıyla programlar yürütülecektir.</p>

10	Kentlerin tarihi ve kültürel kimliklerini güçlendirmek için çalışmalar yürütülecektir.	Kültür ve Turizm Bakanlığı	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2016	<ul style="list-style-type: none"> Kentlilik kültürünü ve kimliğini ortaya çıkarmak, bunları güçlendirmek ve şehir-insan ilişkisini kurmak amacıyla Proje kapsamında seçilmiş kişilerin eserlerinin arşivlenmesi ve kamuoyunun kullanımına açılmak üzere dokümantasyon merkezi kurulması, seçilmiş şehirlerde tanımlama, araştırma, yayın, şehir gazetesi, şehir dergisi, fotoğraflar arşivi, şehir haritaları yapım çalışmaları, şehir korosu ve şehir kütüphanesi kurulması çalışmaları, şehirlerin kültür envanterinin çıkarılması ve kültürel değerlerin şehrin sosyo-ekonomik kalkınması üzerine etkisini ölçen/ortaya koyan çalışmalar yürütülecektir. Örnek kişilikler üzerinden “şehir-insan” ilişkisini temellendirecek yayın, tanıtım, panel ve sempozyumlar düzenlenecektir. Elde edilecek sonuçlara göre çalışmalar genişletilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
Politika 1.3: Rezerv yapı alanlarının belirlenmesinde mekânsal ve sosyal uyumun artırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
11	Rezerv yapı alanlarının belirlenmesine ilişkin esaslar geliştirilecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Maliye Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2015	Rezerv alanlara taşınacak hak sahiplerinin kentlin ekonomik odak ve sosyal donatılarına erişimini olumsuz yönde etkilemeyeceği yerlere taşınması ya da erişebilirliklerini artırıcı unsurların projeye dâhil edilmesi doğrultusunda politikalar geliştirilecektir.

Politika 1.4: Dönüşüm alanlarında dinlenme alanlarının kalitesinin ve sayısının artırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
12	Kentsel dönüşüm uygulamalarında dinlenme alanlarının kalite ve sayısını artırmak amacıyla asgari standartlar belirlenecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2015	6306 Sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanununun 6. maddesi ve 5393 sayılı Kanunun 73. maddesi çerçevesinde dönüşüm uygulamalarına rehberlik edecek bir mevzuat yayımlanacaktır.
Bileşen 2: Kentsel Dönüşümde Yerli ve Yenilikçi Üretimin Teşvik Edilmesi					
Politika 2.1: Yenilikçi ve sürdürülebilir tasarım, yapım teknikleri ve malzeme-ekipman üretim kabiliyetinin geliştirilmesi					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
13	Yenilikçi ve sürdürülebilir tasarım, yapım teknikleri ve malzeme-ekipmanların geliştirilmesi amacıyla "Yapı Araştırma Merkezi" kurulacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, TÜBİTAK, Üniversiteler	Ocak 2015 - Aralık 2015	<ul style="list-style-type: none"> Yenilikçi ve sürdürülebilir tasarım, yapım teknikleri ve malzeme-ekipmanların araştırılması ve geliştirilmesi, kentsel dönüşüm de dâhil olmak üzere inşaat sektörünün üretim sürecine kanalize edilebilmesi doğrultusunda yönlendirici ve destekleyici bir Yapı Araştırma Merkezi kurulacaktır. Söz konusu Merkez, kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile üniversitelerdeki mevcut araştırma altyapılarını kullanacak ve yeni araştırma altyapısı ihtiyaçlarını belirleyecektir.

14	Yenilikçi ve çevreye duyarlı ürün ve çözümlerin uluslararası standartlarda yerli üretimine yönelik Ar-Ge ve yatırım destekleri verilecektir.	Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	TÜBİTAK, Ekonomi Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kalkınma Ajansları	Ocak 2015 - Aralık 2018	Yenilikçi ve çevreye duyarlı ürün ve çözümlere yönelik öncelikli Ar-Ge konuları belirlenecek, bu konularda Ar-Ge çalışmaları ve geliştirilen ürün ve çözümlerin yerli üretimi için destekler sağlanacaktır. Ayrıca yerel malzeme ve kaynakların kentsel dönüşümde değerlendirilmesi teşvik edilecektir.
15	Yapı malzemeleri ve yapılar için bir Çevresel Ürün Beyanı (EPD) programı atyapısı geliştirilecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, TSE	Ocak 2015 - Aralık 2015	<ul style="list-style-type: none"> Kentsel dönüşüm faaliyetleri çerçevesinde yıkılıp yeniden yapılan konut ve işyerlerinin yıkılıp yeniden yapılması ve ömürlü boyunca idame edilmesi için yürütülen faaliyetlerden kaynaklı sera gazı emisyonları alınacak tedbirler ile sınırlanacaktır. Yapı malzemelerinin yaşam döngüsü değerlendirilmesi (LCA) için geçerli TS EN 15804, yapıların LCA için geçerli TS EN 15978 ve bu faaliyetlerin yürütülmesi için geçerli organizasyonel gereklilikleri tanımlayan TS EN ISO 14025 temelli bir altyapı kurulacaktır.
16	Kentsel dönüşümde yeşil bina ve yerleşme uygulamaları teşvik edilecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Hazine Müsteşarlığı, TSE, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları	Ocak 2016 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Kentsel dönüşümde yeşil bina ve yerleşme uygulamalarını teşvik etmek amacıyla farkındalık ve destek mekanizmaları oluşturulacaktır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sürdürülebilir yapılar ve yerleşmeler için ayrı düzenlemeler ve belgelendirme altyapılarının kurulmasını temin edecektir. Bu doğrultuda gönüllü girişimler sonucu belgelenen dönüşüm alanlarının ve bina uygulamalarının teşvik edilmesi için başta 6306 sayılı Kanun çerçevesinde verilecek faiz destekleri olmak üzere mali ve imara ilişkin destek mekanizmaları geliştirilecektir.

Politika 2.2: Tedariklerde yerli üretimden azami düzeyde faydalanılması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
17	Piyasaya arz edilen uygunsuz ya da güvensiz ithal yapı malzemelerinin kullanılması engellenecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Ekonomi Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2015	<ul style="list-style-type: none"> İthal yapı malzemelerinin uygunsuzluğu ya da güvensizliği konusunda Ekonomi Bakanlığı ile koordinasyon sağlanacak, Yapı Malzemeleri Denetim Sisteminin (YMDS) Ekonomi Bakanlığı ile entegrasyonu gerçekleştirilerek belgelendirme kuruluşlarının belgelerinin kontrol altına alınmaları sağlanacaktır. Kentsel dönüşüm faiz desteğini kullandıran Bankaların kredi dilimlerini serbest bırakırken başvurabilecekleri, yapı malzemeleri denetim sistemi ile birlikte çalışmalarını sağlayacak bir yazılım geliştirilecektir.
18	Kentsel dönüşümde yerli ve yenilikçi ürünlerin kullanılması sağlanacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Hazine Müsteşarlığı, Ekonomi Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2016 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Belirli oranda yerli üreticiler tarafından üretilen ve/veya geliştirilen yenilikçi ve çevreye duyarlı malzeme ve yapım tekniklerinin kentsel dönüşüm kapsamında kullanımını teşvik edilecektir. ÇED Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen ulusal çevre etiketinin yerli üreticisi avantajlı kılması için gerekli ortam sağlanacaktır. Kentsel dönüşümde çevre etiketini haiz ürünlerin kullanılması için ilave faiz desteği çerçevesinde bir mali destek mekanizması kurulacaktır.

Bileşen 3: Kentsel Dönüşümün Finansmanının Kolaylaştırılması

Politika 3.1: Projelerin finansmanında dönüşüm kaynaklı değer artışlarından kamunun daha fazla pay alması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
19	Ülke genelinde kentsel dönüşüm kapsamında değerlendirilecek alanların önceliklendirilmesi tamamlanacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2016	Afet riski yüksek alanlar, artı değer üretme potansiyeli yüksek alanlar ve projeden yararlanacak kişi sayısı gibi kriterler oluşturulmak suretiyle kentsel dönüşüme tabi olacak alanlarda önceliklendirme yapılacaktır.
20	Kentsel dönüşüm kapsamında yapılan imar planı değişiklikleri sonucunda ortaya çıkan değer artışının belli bir oranının kamu payı olarak tahsil edilmesini sağlayacak mevzuat altyapısı hazırlanacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Kalkınma Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2015	Kentsel dönüşüm uygulamalarının finansman yükünün hafifletilmesi amacıyla kentsel dönüşüm projeleri kapsamında gerçekleştirilen imar planı değişiklikleri sonucunda ortaya çıkacak artı değerden kamu tarafından bir pay alınmasını sağlayacak düzenleme yapılacaktır.

Politika 3.2: Dönüşüm projelerinin finansmanında yeni finansal araçların geliştirilmesi

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
21	Kentsel dönüşüm alanlarında hakların devredilmesine imkân sağlayacak Gayrimenkul Sertifikası Modeli geliştirilecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı	SPK, TOKİ, Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği, GYODER, KONUTDER, Maliye Bakanlığı, Türkiye Değerleme Uzmanları Birliği, Belediyeler Birliği, Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2015	Gayrimenkul Sertifikası Modeli kapsamında söz konusu kentsel dönüşüm alanına ilişkin değerleme işleminin nasıl finanse edileceği, kimin tarafından yapılacağı, sertifikasının alımı ve satımı vb. unsurlar kapsanacaktır. Böylece bu sertifika sayesinde kişilerin hakları daha doğru tespit edilecek aynı zamanda farklı yerlerde de sertifikayı kullanabilme imkânı getirilmiş olacaktır. Söz konusu modele ilişkin mevzuat taslak çalışması SPK tarafından tamamlanacaktır.
22	Kentsel dönüşüm projelerinin Sükuk ihracama konu edilmesinin önündeki engeller yasal düzenlemeyle kaldırılacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Hazine Müsteşarlığı, SPK, Türkiye Katılım Bankaları Birliği	Ocak 2015 - Aralık 2015	Yabancı sahipliğindeki finansal kuruluşların gayrimenkul ediniminde karşılaştıkları güçlüklerin kaldırılması sağlanacaktır.

Politika 3.3: Kentsel Dönüşümün Değer Artışıyla Finanse Edilmesinde Sorun Yaşanılan Alanlarda Finansman İmkânının Kolaylaştırılmasını Sağlayacak Bir Sistem Oluşturulması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
23	Dönüşüm Özel Hesabının öncelikle artı değer üretmeyen ve afet riski yüksek kentsel dönüşüm projelerinin finansmanına destek amacıyla kullanılmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	TOKİ, Hazine Müsteşarlığı	Ocak 2016 - Aralık 2018	Özellikle yüksek afet riski taşıyan alanların dönüşümünü hızlandırmak ve teşvik etmek amacıyla Dönüşüm Projeleri Özel Hesabından verilen desteklerde farklılaşmaya gidilecektir. Sadece bahsi geçen alanlardaki hak sahipleriyle sınırlı olmak üzere Dönüşüm Özel Hesabından kullanılacak kredilere bazı avantajlar getirilecek ve bankalarda kullanılan kredilerde ise faiz desteği artırılabilecektir.
Bileşen 4: Konut Sahipliğinin Artırılması					
Politika 4.1: Altyapısı hazır arsa üretiminin hızlandırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
24	Hazine mülkiyetine kayıtlı taşınmaz envanterinin iyileştirilmesine ve maliyet belirlemelerine yönelik çalışmalar yapılacaktır.	Maliye Bakanlığı	TOKİ, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Kentsel gelişme için gerekli arsa ihtiyacını karşılamak üzere öncelikle kamu elindeki arsa stokunun ve bu arsaların güncel maliyetlerinin belirlenmesi önem taşımaktadır. TOKİ'nin Hazine arsalarını bedelsiz olarak edimmesini kolaylaştıran 775, 1164, 2985 sayılı Kanunlarda çeşitli hükümler olmasına karşılık aksamlar meydana gelmektedir. Envanter düzenlemesi ile bu aksamlar giderilecek ve süreç hızlandırılacaktır.

25	Hazine ve yerel yönetimlerin elindeki arsaların kentsel gelişmeye uygun olmalarının üst ve alt ölçekli planlarının (Çevre Düzeni, Nazım, Uygulama İmar Planları) yapılması veya yaptırılması sağlanacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Yerel Yönetimler	Maliye Bakanlığı, TOKİ	Ocak 2015 - Aralık 2018	Kamu elindeki plansız durumdaki taşınmazlar kentsel gelişme için arsa ihtiyacını karşılamak üzere değerlendirilecektir.
26	Öncelikle dönüşüm alanlarında atıyapılı arsa geliştirmek üzere çeşitli mali desteklerin oluşturulması için çalışma yürütülecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	TOKİ, Maliye Bakanlığı, İller Bankası, Yerel Yönetimler, Kalkınma Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Başta dönüşüm alanlarında olmak üzere arsa altyapısının geliştirilmesi amacıyla finans desteği sağlamak üzere ÇŞB tarafından; Maliye Bakanlığı, TOKİ, İller Bankası ve Yerel Yönetim kaynaklarını da içerecek şekilde bir destek çerçevesi geliştirilecek ve ilkelere belirlenecek, gerekli yasal altyapı oluşturulacaktır. Bu konuda SÜKAP projesi ile de gerekli koordinasyon sağlanacaktır. Yerel yönetimlerin atıyapılı arsa geliştirme yöntem ve araçları geliştirilecektir. 6306 sayılı Kanun kapsamında "Riskli Alan" veya "Rezerv Alan" olarak ilan edilen alanlarda yapılacak her türlü atıyapı hizmetlerine yönelik tesislere ait etüt ve projelerin yaptırılması veya bu projeleri gerçekleştirilen idarelere mali ve teknik destek sağlanacaktır. Arsa mülkiyetini elde etmeden, mevcut mülkiyet yapısı korunarak/düzenlenerek, altyapısı hazır arsa üretiminin hızlandırılmasını sağlayacak düzenleme ve destekler geliştirilecektir.

Politika 4.2: Temel konut sahipliği için uzun vadeli konut finansman sisteminin etkinliğini artırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
27	Temel konut sahipliği için finansman yöntemleri çeşitlendirilecektir.	TOKİ, Yerel Yönetimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Özel Sektör	Ocak 2015 - Aralık 2018	Hane halklarının temel konut ihtiyacının karşılanmasında TOKİ'nin kaynak geliştirme projelerinin yanı sıra finans piyasası araçlarının konut edinmedeki payının artırılması ve ürünlerin çeşitlendirilmesi için gereken araştırma ve düzenlemelerin yapılması hedeflenmektedir.
Politika 4.3: Sosyal konut uygulamalarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
28	Dönüşüm alanlarında alt gelir gruplarının ve yoksul kesimin konut ihtiyacının karşılanmasına yönelik düzenlemeler yapılacaktır.	TOKİ	ÇŞB, Maliye Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Valilikler, Kaymakamlıklar, Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2018	Özel sektörün alt gelir gruplarına yönelik konut üretimini teşvik etmek amacıyla destek mekanizmaları (vergi indirimi, finansman maliyetlerinin azaltılmasına yönelik destekler) geliştirilecektir. Dönüşüm alanlarında farklı gelir gruplarının bir arada yaşayabilmesi için tedbirler geliştirilecektir.

Bileşen 5: Büyükşehirlerde Sosyal Sorunların Yoğunlaştığı Alanlarda Uyumun Güçlendirilmesi

Politika 5.1: Büyükşehirlerde Sosyal uyumun güçlendirilmesi gereken alanlara dönük analitik yaklaşımın geliştirilmesi

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
29	Büyükşehirlerde mahalle bazlı sosyal uyum analizi yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	ASPB (ATHGM), TÜBİTAK, TÜİK, SYDV, Yerel Yönetimler, İçişleri Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Bütünleşik Sosyal Yardım Bilgi Sistemi veri tabanında kayıtlı veriler ve ilgili kurumların veri tabanlarında yapılan sorgulamalar kullanılarak mahalle bazlı analiz yapılacaktır. Analizler kapsamında büyükşehirlerde yaşayan yoksul hanelerin göç durumları, eğitim ve sağlık gibi kamu hizmetlerine erişim ve devamlılık durumları, gelir, istihdam ve sosyal güvenlik durumları, tüketim profilleri gibi sosyal uyumu etkileyen unsurlar tespit edilerek riskli ve sorunların yoğunlaştığı bölgeler mahalle bazında tespit edilecektir. 2014 yılında Antalya, Diyarbakır, Gaziantep, İzmir, Mersin, Sakarya illerinin analizi tamamlanacaktır. Her yıl 6 büyükşehirin analizinin tamamlanması beklenmektedir.

30	Büyükşehirlerde kalkınma ajansları tarafından il bazında insan sermayesi, sosyal dokudaki kırılğanlıklar, sosyal alanda öncelikli müdahale gerektiren alanları da kapsayacak şekilde sosyal yapı analizleri yapılacaktır.	Kalkınma Ajansları	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Kamu kurum ve kuruluşları, Üniversiteler, STK'lar	Ocak 2015 - Aralık 2018	Büyükşehirlerin yoğun göç almış bölgelerinde beşeri sermayenin geliştirilmesi ve bu bölgelerdeki sosyal sorunların analizi ve önceliklendirilmesine yönelik sosyal analiz çalışmaları yapılacaktır.
Politika 5.2: Büyükşehirlerde sosyal uyumun güçlendirilmesi gereken alanların, fiziki yenileme ile kamu hizmetlerinin arzında etki ve kalitenin artırılmasını da içeren kapsamlı bir yaklaşımla ele alınması					
Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eylemle İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
31	Büyükşehirler başta olmak üzere, belediyeler tarafından yürütülen fiziki yenilemeye ilişkin hizmetlerde (imar ve ruhsatlandırma, temel altyapı, altyapı yenilemesi) yoğun göç almış ve mekân kalitesi düşük bölgelere öncelik verilmesi sağlanacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Yerel Yönetimler, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Bakanlar Kurulu kararıyla ilan edilen dönüşüm alanları içerisinde sosyal uyumun güçlendirilmesi gereken alanlara öncelik verilmesine ilişkin düzenlemeler yapılacaktır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan sosyal uyum analizleri kapsamında belirlenen yoğun göç almış bölgelere öncelik verilecektir.

32	Sosyal uyumun güçlendirilmesi gereken alanlardaki kentsel dönüşüm uygulamaları sosyo-ekonomik ve kültürel etütlere dayanarak yürütülecektir.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	TOKİ, Yerel Yönetimler, ASPB, İçişleri Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, Belediyeler Birliği	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan sosyal uyum analizleri kapsamında belirlenen yoğun göç almış bölgeler Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilecektir. Büyükşehirlerin yoğun göç almış bölgelerinde uygulanan kentsel dönüşüm programları, sosyal dışlanmayı engelleyici ve farklı gelir gruplarının yaşam alanlarını kaynaştırıcı bir yaklaşımla uygulanacaktır. Kentsel dönüşüm programları belirlenirken çok disiplinli ve her dönüşüm alanı için özel olarak tasarlanmış iyileştirme çözümleri geliştirilecektir. Bu çözümler kapsamında kentsel dönüşüm alanlarının planlama rehberleri oluşturulacaktır.
33	Sosyal uyum proje destekleri güçlendirilecektir.	Kalkınma Bakanlığı,	Kalkınma Ajansları, Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2018	Hâlihazırda 34 ilde devam eden SODES (Sosyal Destek Programı) çerçevesinde yapılacak sosyal analizlere dayalı olarak sosyal uyum projelerine destek sağlanacaktır.
34	Kentsel dönüşüm alanlarında sosyal bütünleşmenin sağlanması için çalışmalar yapılacaktır.	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	Yerel yönetimler, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Ocak 2015 - Aralık 2018	Dönüşüm alanlarında sosyal ve kültürel merkezler kurulacaktır. Bu merkezler aracılığı ile gerçekleştirilecek sosyal programlarla sosyal bütünleşme sağlanacaktır.
35	Kentsel dönüşüm alanlarındaki uygulamaların ülke genelinde önceliklendirilmesi sağlanacaktır.	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	Yerel yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Kentsel Dönüşüm Alanları Strateji Belgesi hazırlanacaktır. Uygulamaların strateji belgesine uygun olarak ilerlemesinin sağlanması için mevzuat çalışmaları yürütülecektir.

Politika 5.3: Aktif işgücü programlarıyla hedef kesimin istihdam edilebilirliğinin artırılması

Eylem No	Eylem	Eylemden Sorumlu Kuruluş	Eyleme İlgili Kuruluşlar	Başlangıç - Bitiş Tarihi	Açıklama
36	Yoğun göç almış yerlerde yaşayan ve çalışabilir durumda olan işsiz ve yoksulların vasıfları geliştirilecek ve istihdam edilebilirlikleri artırılabilecektir.	İŞKUR	Milli Eğitim Bakanlığı, ASPB, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Yerel Yönetimler	Ocak 2015 - Aralık 2018	<ul style="list-style-type: none"> Kentlerin dezavantajlı bölgelerinde yaşayan ve çalışabilir durumda olan kişilerin İŞKUR'a kaydı yapılacaktır. İŞKUR'a kaydı yapılan söz konusu kesime yönelik mesleki bilgilendirme ve danışmanlık hizmetleri sunulacak, söz konusu kesim öncelikle uygun işlere ve aktif işgücü programlarına yönlendirilecektir. İşgücü piyasasında tercih edilmeleri için herhangi bir mesleği olmayanlar ya da mesleğini geliştirmek veya değiştirmek isteyenlerin mesleki eğitim kurslarına, işbaşı eğitimlerine ve temel beceri eğitimlerine; kendi işini kurmak isteyenler ise girişimcilik eğitimleri gibi aktif işgücü programlarına katılmaları sağlanacaktır.